

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus III. An, & qualis sit admittenda distinctio virtualis in divinis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

realiter actu distinctis, nego maj. & sub data distinctione nego conseq. Nec refert, quod distinctio virtualis non tollat simplicissimam identitatem perfectionum: sufficit enim, quod eminentia illius simpliciter & unitatis aequivalat distinctis formalitatibus, sicque diversitas etiam oppositas denominationes respectu nostri intellectus illam eminentissimam simplicitatem inadæquate attingentis fundare possit, de quo §. sequenti.

Ad Confir. Resp. primò. Hinc nimirum probati, nempe scilicet realem & immediatam distin-

ctionem extremorum, qualem fundat oppositio relativa in Divinis. Resp. secundò. aut, maj. oppositio contradictoria est major, quam relativa, si sit & maneat verè, non tantum apparenter talis conc. secus nego. atqui oppositio contradictoria in divinis tollitur per virtutem distinctionem, utpote quæ ad hunc effectum aequivalat distinctioni actuali. Relativa verò oppositio manente nimirum fundamento ipsius, quod est producere & produci, manet formaliter & actu in divinis.

ARTICULUS III.

An & qualis admittenda sit distinctio virtualis in Divinis?

SUMMARI A.

1. Definitio distinctionis virtualis.
2. Non est mera æquivalentia, sed eminentia intrinseca.
3. Simpliciter complexione ministrat diversas conceptus obijctibiles.
4. Non est ipsa distinctio rationis ratiocinata, sed fundamentum ipsius.
5. Refutatio alicujus Recentioris.
6. Continet formalitates pertinentes ad diversas lineas.
7. Auctoritas PP. pro distinctione virtuali.
8. Perfectiones in DEO unita non minus sunt obijctibiles nostro intellectui, quam distincta in creaturis.
9. Inductione ostenditur necessitas distinctionis virtualis.
10. Inductione contradictoriorum probatur sufficientia distinctionis virtualis ad salvanda contradictoria.
11. Quomodo in identitatis omnia realia predicata debeant esse idem?
12. Realis identitas actualis in Divinis semper est vera, non etiam virtualis.
13. Distinctio virtualis verificat propositionem negativam aliquo, sed non omni modo, quo distinctio realis actualis.
14. Non datur actu contradictoria in DEO ante operi intellectus.
15. Imaginaria difficultates in distinctione virtuali, ejusq. comparatio cum formali ex natura rei.
16. Ratio salvandi contradictoria in distinct. virt. non est mera capacitas recipiendi denominationes contradictorias.
17. Distinctio virtualis salvat mysterium Trinitatis.
18. Non evertit, nec favet heretico.
19. Quomodo in DEO non datur actus primus?
20. Quanam distinguantur distinctio virtuali extrinseca?
21. An & cur distinctio virtualis appelletur intrinseca & realis?
22. Videtur a DEO & Beatis.

§. I.

Expositio distinctionis virtualis.

1. Uicquid de virtuali distinctione dicant, dividant, definiant RR. à nobis hoc nomine nihil aliud intelligitur, quam intrinseca eminentia divine perfectionis per simplicem complexionem omnium

R. P. Metz. g. Theol. Schol. Tom. I.

perfectionum, ad diversas lineas pertinentiam (hoc est in rebus creatis non ex sola limitatione, sed etiam ex formali diversitate distinctarum) præbens intellectui creato fundamentum varias denominationes etiam oppositas tribuendi.

Dixi primò esse intrinsecam eminentiam, ut significatem non esse meram æquivalentiam vel perinde se habentiam cum aliquibus actu distinctis, aut meram connotationem ad creaturas, etiam enim certum sit, hanc eminentiam non esse sine a quipollentiâ cum formis inter creaturas distinctis; quia tamen hæc æquivalentia sepe delimitur a solo extrinseco connotato, iud quo verificari non potest, sicuti per RR. ex connotatione duplicis loci idem corpus quamvis replicatù datur virtualiter dup. ex. idè motus ex connotatione agentis & patientis est virtualiter duplex: & inde actio, hinc passio dicitur; ideo potius est distinctio virtualis extrinseca, quam intrinseca, quippe non ex aliquo sibi intrinseco & omni altero præsupposito, sed ex aliquo extrinseco connotato distinctis æquivalens adeoque præbens fundamentum extrinsecum intellectus unum ab altero distinguendi. Hæc autem in DEO non sufficit: quia pluralitas & distinctio attributorum est (ut loquitur S. D.) ex proprietate ipsius rei, ex parte ipsius DEI in DEO tanquam radice verificante has conceptiones. in 1. d. 22. q. un. a. 3. imò ut loquitur d. 2. q. 1. a. 3. nullis enim creaturis existentibus, alia est in DEO ratio bonitatis, & alia sapientia & ad 3. Nomina, que proprie dicuntur de DEO, quantum ad significata per prius sunt in DEO, quam in creaturis; ut bonitas, sapientia & huiusmodi: & horum diversitas non nascitur per respectum ad creaturas, imò potius è converso, &c.

Dixi secundò per simplicem complexionem præbens fundamentum, &c. unde primò excluditur distinctio scolastica ante intellectum actu distinguens attributa & perfectiones in DEO. Secundò inducitur ratio; cur ista distinctio virtualis sufficiat ad salvanda contradictoria, quia cum formalitates limitata & actu distincta in creaturis præbeant intellectui diversos conceptus obijctivos & denominationes; cur hoc ipsum non præsentent quatenus in eminentissima radice divina simplicitatis continetur respectu intellectus infinitatem divina perfectionis uno conceptu adæquare non valentis. Unde ex duplici capite hæc distinctio vocatur virtualis: primò quòd proveniat ex

virtute, hoc est eminentia divinæ perfectionis: Secundò, quòd idem præter in subministrando diversos obiectivos conceptus, quod præstat actualis formalis distinctio perfectionum creatarum.

4. Tertiò indicatur hanc distinctionem virtua-
lem non esse formaliter eandem cum distinctione rationis ratiocinata; sed realiter distinctam; tanquam fundamentum ipsius. Nam per distinctionem rationis ratiocinata, seu membrum oppositum distinctioni rationis ratiocinantis, tam Philosophi quam Theologi præsertim Thomistæ, intelligunt actualem distinctionem intellectus, quippe conjunctam cum actuali præcisione, sive formali sive obiectiva, neque diversitatem utriusque rationis ratiocinantis & ratiocinata in eo ponunt, quòd distinctio rationis ratiocinantis sit actualis in intellectu, distinctio verò rationis ratiocinata sit virtualis in ipso objecto; sed quia utraque est in intellectu, ita tamen ut distinctio rationis ratiocinantis habeat solum fundamentum ex ipsa cognitione, vel modo cognoscendi: distinctio verò rationis ratiocinata, habeat fundamentum ex parte ipsius rei & ante mentis operationem: quod fundamentum distinctionem fundamentalem vel magis Theologicè, virtualement appellamus.

Ita clarè S. D. in 1. d. 2. q. 1. a. 2. & 3. *Pluralitas inquit, seu diversitas istarum rationum, vel tantum est ex parte intellectus nostri* (en! ut admittat pluralitatem hoc est distinctionem ex parte ipsius intellectus, utique actualem quia intellectus unam rationem ab alia actu dividit) *sed etiam ex parte ipsius DEI.* Ecce! fundamentum istius distinctionis, nempe divinam perfectionem, hoc est virtualement distinctionem. Et postea: *Sunt, inquit diversa ratione, non tantum ex parte ipsius ratiocinantis, sed ex proprietate ipsius rei.* & q. 7. de pot. a. 2. quòd rationes in nostro intellectu distincte (utique actualiter) *sint in DEO, non actualiter, sed virtualiter,* quia tanquam radice verificante has conceptiones.

5. Quæ licet ex Philosophia notissima, pluribus indicare volui, ut videres quam profundè ex imis Theologorum Thomistarum etiam Salisburgensium principiis meam doctrinam de virtuali distinctione, in Disputatione de DEO editam, impugnaverit quidam Recentior, qui in Theol. de SS. Trin. p. 124. ita contra me arguit. *Si hæc virtualis diversitas præbet præcisè fundamentum intellectui diversas denominationes formandi, quare ergo negat hic patronus (virtualis distinctionis) quòd sua distinctio virtualis non sit aliqua distinctio rationis ratiocinata, veluti communiter alii Thomistæ, Salmanticensis aliique Salisburgenses affirmant, præsertim illud Alma Salisb. Universitatis lumen, ac Rector olim Magnificus Alonsus Stadlmair.* Sic ille.

Ego inquam, ideo hoc nego, meam distinctionem virtualement esse formaliter ipsam distinctionem rationis ratiocinata, quia volo consequenter loqui, & nolo mihi ipsi contradicere: contradicere autem mihi ipsi, si postquam docui, distinctionem virtualement præbere fundamentum (ly præcisè non dixi) intellectui diversas denominationes formandi (hoc ipsum est

actu & ratione distinguendo) tamen distinctionem virtualement à distinctione rationis ratiocinata non distinguere. Siquidem reale fundamentum verificativum cuiuscunq; non tantum distinctionis, sed & cognitionis, non potest esse ipsa distinctio vel cognitio distinguens; nam verificativum fundamentum cognitionis & distinctionis præsupponitur eidem, ut logicis est decantatum, sed juxta meam doctrinam rationis ratiocinata, per quam nempe nosse intellectus de DEO varias denominationes format, fundamentum est distinctio virtualis: ergo hæc à distinctione rationis ratiocinata distinguitur: utique tanquam virtualis ab actuali, tanquam æquivalenter talis à formaliter tali, tanquam realis independens ab intellectu ab intentionali, tanquam radix à radicata, tanquam prior à posteriori.

Ideo præterea nego identitatem istam inter utramque distinctionem, quia sic clarè colligo ex doctrina S. D. quicquid ex parte DEI alitrat fundamentum & radicem nostrarum conceptionum, quas de DEO formamus, manifestè indicat distinctionem inter illud fundamentum (quod nos voce antiquioribus quidem non usurpat, nunc autem communi Theologorum consuetudine recepta virtualement distinctionem nuncupamus) & nostras conceptiones seu distinctiones.

Negant mecum, quosconque inspicere sicut, Scholæ Thomistice DD. quorum omnium loco sint Salmanticensis, quos contra me, sed nullo citato textu allegat Advers. nam tr. 3. d. scient. DEI. disp. 1. dub. 3. n. 57. docent à DEO cognoscere se ipsum cognosci distinctionem virtualement intrinsecam, quia nimirum videt, quòd sua simplicissima formalitas non minus præstat propria plurimum pertinentium ad distinctas lineas, quam si esset actu & formaliter plures, in quoratio virtualis distinctionis revera talis consistit.

Item disp. 4. d. vol. D. disp. 2. dub. 1. §. 3. n. 21. & dub. 2. n. 29. ubi dicunt: quod virtualiter ab alio distinguitur, præstat fundamentum ad hoc, ut denominetur actu & formaliter distinctum secundum rationem.

Tandem etiam ex hoc capite nego identitatem inter distinctionem virtualement & rationis ratiocinata; quia hanc mecum & ante me negarunt & negant omnes Theologi DD. Salisburgenses, quicunque distinctionis virtualis fecerint mentionem, & in specie meus quondam Professor Colendissimus Magnificus & Reverendissimus D. Abbas VVeingartenensis Alonsus Stadlmair, cuius mentem non oculo tantum sed aure & calamo excepi. Nam in disp. de DEO c. 3. §. 4. p. 37. ideo dicit, illa quæ virtualiter distinguuntur, etiam fundamentaliter distingui, quia eadem attributa secundum rem fundamenta sunt, quibus *fiant variae denominationes, varii conceptus &c.* iterum p. 41. in fi. p. 36. se ipsum explicans & scrupulum Adversarii ex prima sionis aspectu removens: *attributa, inquit, illa saltem virtualiter multa abstrahi possunt per intellectum, considerari distinctis conceptibus, & circa ipsa verificari contradictoria.* Vides quomodo præsupponat, adeoque distinguat virtualement pluralitatem

licitatem à distinctione conceptuum, in quâ consistit distinctio rationis ratiocinata. Idem reperit P. 41. in fi. nec ipsi aliter unquam in mentem venisse mihi certum est. Sed de hoc in re clara satis.

6. Dixi præterea: perfectionum ad diversas lineas pertinentium. Sunt enim aliqua formæ five perfectiones, quæ propter materialem conditionem & limitationem subjecti distinguuntur; nihilominus tamen ad idem genus pertinent, & sub una aliqua formalitate continentur. Sic omnes intellectiones, item species impressa, & expressa, principium radicale & proximum intelligendi pertinent ad unum idemque genus intelligendi, sicque dicuntur pertinere ad eandem lineam; e contra sunt alie formalitates, quæ in suo formali explicito conceptu ac definitione se invicem non includunt, nec dependentiam aliquam involvunt, ut sapientia, bonitas, omnipotentia, immensitas, intelligentia, velle, & ista dicuntur pertinere ad diversas lineas. Itaque distinctio virtualis intrinseca dicitur continentiam & æquivalentiam plurium formalitatum non ad eandem, sed ad diversas lineas pertinentium.

Cujus ratio est primò, quòd ut essentia divina præbeat nostro intellectui fundamentum intrinsecum aliquas formalitates actu distinguendi, debet dicere æquivalentiam earundem, ut plures sunt, non ut unum sunt; sed quando formalitates pertinent ad eandem lineam, æquivalent ipsis non ut plures, sed ut unum sunt, & sic etsi divinus intellectus æquivalent infinitis intellectibus, non tamen ideo est à se ipso virtualiter distinctus. Minor. probatur, quidquid in DEO cum fundamento ex parte ipsius concipitur, debet concipi per modum actus puri, & infiniti in illa linea, sed nisi concipiatur aliqua ratio simpliciter pertingens à prima & infima usque ad ultimam actualitatem lineæ, non concipitur ut actus purus & infinitus in illa linea: imò conciperetur cum aliqua imperfectione & perfectibilitate ab ulteriori actualitate illius lineæ, quæ repugnat conceptui actus puri. ergo.

§. II

An per illam salventur contradictoria.

CONCLUSIO. Datur in divinis prædicta distinctio virtualis intrinseca, & per eam necessario & sufficienter salvantur contradictoria in DEO.

1. p. probatur primò ex D. Dionysio. c. 7. d. div. nom. ita dicente: omnia unitivè est secundam antiam unitatis eminentiam, in quâ omnia singulariter congregata sunt, & superunita. Item è D. Augusti. qui l. 6. d. Trin. c. 14. Deitatem appellat, simplicem multipliciter & multiplicem simpliciter, & l. 15. c. 17. nec dissent, inquit, in eis ista, sicut in nobis aliud est memoria, aliud est intelligentia, aliud dilectio, sive charitas: sed unum aliquid sit, quod omnia valeat. Ex quibus.

2. Probatur secundò ratione: Formas aliquas virtualiter intrinsecè distingui ex dictis nil aliud est, quam illas in superiori ente simpliciter & tam formaliter, quam eminenter collectas tantum valere ad denominationes formales, & fundandos di-

R. P. Mezger. Theol. Schol. Tom. I.

stinctos conceptus in intellectu creato, quantum valent in inferioribus, ubi ex imbibita limitatione reperiuntur actu distincta: sed formalitates & rationes bonitatis, sapientia, essentia, relationis & quæcunque perfectiones simpliciter simplices reperiuntur in DEO, tanquam supremo ente, simplicissimè & non tantum formaliter; sed eminenter contenta & unita, eademque præstant denominationes formales, quas præstarent in creaturis actu distincta: nam cerè DEUS per suam essentiam quatenus est forma bonitatis est bonus, quatenus est forma justitiæ est justus &c. valet etiam ad fundandos distinctos conceptus, quia formalitates & perfectiones in unam essentiam divinam collecta non minus sunt rationes obijcibiles nostro intellectui, quam si reperiuntur vel reperiuntur distincta in rebus creatis: & non sunt rationes adæquate obijcibiles propter suam intrinsecam eminentiam, & nostri intellectus imbecillitatem: ergo sunt inadæquate, seu secundum conceptus inadæquatos obijcibiles: ita ut inadæquata obijcibilitas, quam in creatis causat actualis formarum distinctio, hanc in ente increato tunder ipsius intrinseca eminentia & supergressio supra modum nostrum cognoscendi.

Secunda pars conclusionis, quòd ad salvanda contradictoria in DEO necessaria sit distinctio virtualis intrinseca, sequitur ex hæcenus dictis. Ut enim noster intellectus sine falsitate aut contradictione non secundo, sed primò intentionaliter & realiter prædicata opposita & contradictoria de aliquo objecto affirmet & neget, requiritur ex parte objecti aliquid verificativum talis distinctivæ & oppositivæ cognitionis, sed hæc non est distinctio actualis realis, ut contra Porretanum fides docet: non actualis formalis ex natura rei, ut contra Scotistas conclusimus: non connotatio effectuum distinctorum creatorum: (quæ etiam distinctio virtualis extrinseca appellatur) hoc enim expressè negat S. D. in 1. d. 2. q. 1. a. 2. ubi rationem subjungit in resp. ad 3. his verbis: Nomina, quæ proprie dicuntur de DEO, quantum ad significata per prius sunt in DEO, quam in creaturis; ut bonitas, sapientia, & hujusmodi: & horum diversitas non nascitur per respectum ad creaturas: sed potius è converso, conditio quippe causæ, ut idem in seqq. habet, cognoscitur quidem ex conditionibus effectus, non tamen conditio causæ verificatur propter conditiones effectus. Neque sufficit ad salvanda contradictoria distinctio realis in tertio. Restat igitur, ut eminens complexio illarum formalitatum nostro intelligendi modo non adæquabilis, & æqualiter præstans, quæ præstant vel præstarent illa formæ, si essent actu distincta, sit verificativum distinctionis factæ per intellectum, quam vocamus distinctionem rationis ratiocinata, supra quam proximè fundantur propositiones contradictoria, ut Verbum procedit per intellectum, non per voluntatem, &c.

Tertia pars conclusionis de sufficientia distinctionis virtualis intrinsece ad salvanda contradictoria realia, probatur inductione contradictoriorum, quæ de DEO dici possunt in ordine ad effectum communem vel notionalem. Nam vel primò affirmantur contradictoria prædicata realia de perfectionibus absolutis & relativis ad se mutuo

comparatis: ut *essentia communicatur, paternitas non communicatur, Filius producitur, essentia non producitur, &c.* Vel secundò. affirmantur & negantur prædicata de perfectionibus absolutis inter se comparatis, veluti *voluntas est principium spirandi, intellectus non est principium spirandi: Filius procedit per intellectum, non procedit per voluntatem*, quæ duo genera contradictorium sunt maximè realia, in Conciliis & fide fundata sine exemplo in creaturis.

Vel tertio prædicata absoluta quidditativa affirmantur & negantur de essentia & attributis inter se comparatis: ut, *essentia divina est radix proprietatum, attributa non sunt radix, &c.*

Vel quarto actus & effectus formales affirmantur & negantur de attributis inter se comparatis: ut, *DEVS est ubique per immensitatem, non est ubique per æternitatem: ratio sapientia non est ratio bonitatis, &c.*

Vel quinto affirmantur & negantur actus virtualiter transeuntes in effectus creatos de perfectionibus divinis: ut, *DEVS miseretur per misericordiam, non per iustitiam.*

Atqui veritas omnium istorum prædicatorum in speciem oppositorum salvatur sine contradictione (quod est salvari contradictoria in DEO) per distinctionem virtualemente intrinsecam: tunc enim non est amplius contradictio, quando non affirmatur & negatur idem de eodem secundum idem, sed quicquid in enumeratis propositionibus de DEO affirmatur & negatur, non secundum eandem sed diversas rationes, actu quidem diversas per intellectum, fundamentaliter verò & virtualiter diversas per eminentiam divinæ perfectionis, easdem formalitates, earumque denominationes sub speciebus inæquatis intellectui distinctè obijcientis, ac si illæ forent actu distinctæ.

§. III.

Solvuntur objectiones.

II. **D**uplicet iste modus salvandi contradictoria Veckeno Esparzæ, Derkennis, Erhardt & pluribus aliis, ideoque obijciunt primò. Quæ inter se sunt realiter idem, eorum quoque omnia prædicata sunt realiter idem: sicuti quia Petrus est secum idem, omnia quoque realia prædicata Petri sunt idem cum Petro: sed quodlibet attributum divinum est adæquatè idem cum altero attributo: ergo etiam omnia realia prædicata unius attributi adæquatè identificantur cum realibus prædicatis alterius. E. g. amor identificatur cum voluntate, etiam identificatur cum intellectu divino identificato cum voluntate; & consequenter non potest in aliquo sensu reali negari de illo: quia ubi est realis identitas, ibi non potest negari identitas: sed inter hæc prædicata absoluta attributorum est adæquata realis identitas: ergo de iis in aliquo sensu reali negari non possunt: adeoque de iis contradictoria in sensu reali prædicari non possunt.

Respondeo dist. maj. quæ realiter sunt idem, eorum quoque omnia prædicata sunt realiter idem, eo genere identitatis, quo ista sunt idem, concedo, alio, nego. Sed quodlibet attributum

divinum est idem cum altero, genere identitatis realis actualis, concedo; tam actualis, quam virtualis, nego min. & consequ.

Ad prob. Ubi est realis identitas, non potest negari identitas, quo modo est identitas, conc. quo modo non est, nego: sed est adæquata identitas v. g. inter amorem & intellectum, realis actualis, conc. virtualis nego min. & similiter dist. consequens.

Rursum si dicas: si hæc propositio negativa esset vera in aliquo sensu reali: *DEVS non miseretur per iustitiam*; jam in sensu reali ante intellectum in DEO prædicatum miserendi esset realiter diversum ab attributo Iustitiæ: sed hoc est falsum, siquidem ante intellectum est adæquatè idem cum illo.

Resp. dist. seq. prædicatum miserendi ante intellectum esset realiter virtute diversum conc. actu, nego. & ideo ante intellectum in divinis non dantur actu & formaliter prædicata contradictoria, ut *misereri non misereri, produci non produci*; sed virtute & fundamentaliter: dantur nimirum hæc formalitates, sive una simplex quidditas divinæ essentiae fundans in nostro intellectu sub statu præcisionis ejusmodi oppositas denominationes.

Obijcies secundò. Ubi realis identitas semper est vera, ibi negatio identitatis semper est falsa: sed realis identitas v. g. inter iustitiam & actum miserendi semper est vera: ergo negatio realis hujus identitatis semper est falsa: & consequenter vi distinctionis virtualis non potest prædicatum, quod affirmatur de una veritate, v. g. *misereri*, quod affirmatur de misericordia, cum veritate realiter negari de altera perfectione v. g. de *iustitia*.

Respondeo similiter distinguendo minorem: Realis actualis identitas semper est vera, conc. tam virtualis quam actualis, nego, ergo actualis realis identitas non potest negari, conc. virtualis nego consequent.

Instabis, Distinctio virtualis debet esse verificativum propositionis negativæ, quo modo illam verificaret actualis distinctio extremorum: sed ista etiam verificaret quoad negationem actualis identitatis, ergo.

Resp. Debet esse verificativum aliquo modo, quo verificaret actualis distinctio, conc. omni modo, nego, eo nimirum modo, quod sicut distinctio actualis præbet intellectui plures rationes obiectivas correspondentes utrique membro contradictionis, sic etiam distinctio virtualis in una simplici essentia cuilibet membro contradictionis offerat suam rationem obiectivam, in qua non exprimitur inclusio & identitas unius rationis cum altera, sicque tollatur contradictio ejusdem secundum idem.

Obijcies tertio. Prædicata realiter contradictoria, quæ rei actu conveniunt ante intellectum, requirunt realem actualem distinctionem; sed *communicari, non communicari, produci, non produci*, sunt ejusmodi prædicata, quæ independentè à nostro intellectu actu dantur in divinis: nam nemine cogitante est fidei veritas, quod *essentia communicetur, paternitas non communicetur: filius producat, essentia non producat*: ergo requirit realem

lem actualem distinctionem. Major constat, quia cum idem non possit actu simul esse & non esse, quæ sunt contradictoria: debet in illa inveniri aliqua saltem inæquata realis & actualis distinctio.

Resp. neg. min. nam actu a parte rei priusquam noscitur intellectus præcivo & inadæquato conceptu distinctionem format inter essentiam & personalitates, datur quidem fundamentum reale ipsius contradictionis, quod est divina essentia, quatenus continens absolutam perfectionem naturæ se communicans, & quatenus continens formam relativam paternitatis filium respiciens, eumque produens: nondum tamen datur negatio non productionis, non communicationis: hæc quippe primum superadditur ab intellectu creato nam rationem ab altera præcivente, & mutuo opponente.

15. Obijc. quartò. Distinctio virtualis realis patitur eadem vel majores difficultates, ac distinctio realis formalis Scotistarum: ergo non est idonea ad explicandas difficultates contradictoriarum propositionum. Antecedens probatur multipliciter. Nam primò. Hæc distinctio in respondendo petit principium, responderet per id quod est in controversia, & explicat unum obscurum per aliud æque obscurum. Nam questio est, quomodo de objecto præcivo simplici, v. g. de essentia & paternitate verificari possint contradictoria.

Respondetur: Ideo verificari, quia etsi objectum sit idem & simplex formaliter, est tamen distinctum & multiplex virtualiter. Si ulterius petas, cur de objecto virtualiter multiplici verificentur contradictoria?

Respondent iterum: quia formalitates virtualiter distinctæ habent capacitatem recipiendi contradictoria, ac si essent formalitates actu formaliter distinctæ, siquidem actu distinctis æquivalent. En! inquit, Maltrius, manifesta petitio principii, ideo nempe de essentia & relatione possunt dici contradictoria, quia est capax contradictoriorum, seu quia potest recipere contradictoria, quod est idem per idem dicere. Addunt aliqui: sicuti Scotus explicando formalem distinctionem ex natura rei per formalitates actu distinctas recurrunt in circulum vitiosum; sic & Thomistæ explicantes distinctionem virtuales per distinctas virtualitates.

Secundò, quia hæc distinctio virtualis habet eandem difficultatem, quam habet mysterium Trinitatis, adeoque est inutilis ad solvendas objectiones contra hoc mysterium. Nam difficultas mysterii SS. Trinitatis est, quod simplicitas divinæ essentia compatiatur realem distinctionem personarum & relationum, quæ simplicissimè cum essentia identificantur: sed hoc ipsum dicit virtualis distinctio, salvâ nimirum simplicissimâ identitate inter essentiam & relationem, *relationem produci, essentiam non produci*, & in ordine ad verificanda contradictoria essentiam divinam æquivalente formis distinctis.

Tertiò. Hæreticus non minus posset eludere mysterium Trinitatis per distinctionem virtuales, quam formalem; si nimirum diceret, inter produci, & productum debet esse distinctio actualis, vel virtualis, conc. semper actualis, nego.

16. Respondeo. Has objectiones procedere ex ma-

lo supposito, quasi nimirum distinctio virtualis sit mera capacitas recipiendi contradictoria: cum sit potius in recto eminentia divinæ actualitatis sibi simplicissimè identificantis omnem formalitatem exclusivam imperfectionis, & consequenter etiam formales effectus, ac propria munera illarum formarum, quæ ab intellectu creato uno conceptu adæquari non possunt, quod certè tam clarum est, ut à nemine vocari possit in dubium.

Unde ad 1. Resp. falsum esse in nostra Thomistica sententia (quicquid RR. de distinctione virtuali aliter loquantur) quod hæc sit ultima ratio salvandi contradictoria, quia formalitates in DEO receptæ habent capacitatem recipiendi prædicata contradictoria: Sed ratio est: quia Divinæ actualitatis eminentia formaliter continet omnes perfectiones simpliciter simplices; ex quo sequitur, quod etiam præstet omnes illarum denominationes unitim in intellectu vidente divinam essentiam, ut in se est; divisim verò in intellectu diminutum & divisim illam cognoscente: unde prout substat ejusmodi inadæquatis conceptibus, recipere debet contradictoria; non autem prout substat intuitivæ cognitioni. Neque verum est (ut opponitur in additamento) quod distinctio virtualis dicatur à diversis virtualitatibus; sed ab eminentia perfectionis æquipollente pluribus formis distinctis.

Ad 2. quoque Resp. optimè per distinctionem virtuales (meliori quo fieri potest modo) tolli contradictionem, quæ obijcitur contra mysterium SS. Trinitatis: quia enim actus purus & ens infinitum debet sibi identificare omnem lineam entis (quod non est principium obscurum & dubium, sed etiam ab Adversariis concessum) consequenter identificat sibi formam omnem tam absolutam quam relativam; adeoque etiam propria illarum formarum: atqui proprium est omnis formæ absolute simpliciter simplicis per se non excludere aliam formam & perfectionem simpliciter simplicem æque perfectam aut perfectiorem; proprium verò formæ relativæ est, excludere à sua identitate relationem sibi terminativè & relativè oppositam: ex quo consequitur, in DEO summam esse identitatem omnium personarum in perfectionibus absolutis, esse verò distinctionem in perfectionibus relativis, in quo fundatur tota difficultas mysterii sanctissimæ Trinitatis.

Ad 3. nego seq. quia fides docet (cujus rationem extra revelationem Divinam per SS. Script. manifestam petere ineptum est & frivolum) secundam Personam non tantum fundamentaliter aut virtualiter, sed realiter & formaliter esse Filium, adeoque & primam Personam esse realiter formaliter Patrem, consequenter dari formalem realem oppositionem relativam inter ipsas: adeoque rursus Filium realiter formaliter procedere, generari, produci.

§. IV.

Corrollaria.

Inferes primò. In DEO non dari rationem actus primi virtualiter intrinsecè distincti ab actu secundo: quia videlicet actus primus in conceptu suo objectivo formaliter importat potentiam in eadem

eadem linea perfectibilem ab actu secundo, qui conceptus est repugnans DEO, seu actui puro. Ex quo sequitur, nec vitam primam radicalem distinctam à vita secunda, nec potentiam executivam ut virtualiter distinctam ab actu imperii, neque intellectum vel voluntatem ab actu intelligenti vel volendi virtualiter distingui, aut à nostro intellectu cum fundamento intrinseco ex parte rei conceptæ ab actu distingui posse.

Dixi cum fundamento intrinseco, si enim hæc divina distinguat, propter comparationem & analogiam ad res & effectus creatos, in quibus ratio actus primi ab actu secundo distincta reperitur, fundamentum hujus actualis distinctionis non erit intrinseca DEI perfectio, quæ omnia ad eandem lineam pertinentia sibi identificat, sed extrinseca rerum creatarum limitatio, à qua oritur rerum in eadem linea contentarum distinctio. Unde ejusmodi distinctio non nisi ex imperfecto modo res divinas ad instar rerum creaturarum concipiendi contingit.

20. Inferes secundò. Neque ratione speciei impressæ & expressæ, vel ab invicem, vel ab actu secundo intelligendi, nec objectum primarium intellectus ab intellectu, neque scientiam visionis à scientia simplicis intelligentiæ, aut voluntatem antecedentem à consequente, neque partes virtuales æternitatis inter se invicem, neque decreta DEI libera, & particulares rationes Omnipotentia divina, ut potentiam creandi hominem, Angelum, neque Ideas divinas, &c. inter se virtualiter intrinsece distingui: quia nimirum hæc singula enumerata non pertinent ad diversas lineas, & ea quæ secundo loco attulimus, in DEO ratione nostrâ distinguuntur tantum propter connotationem ad objecta materialia & res creatas DEO extrinsecas.

Unde omnia contradictoria, quæ de ejusmodi formalitatibus prædicantur, per solam distinctionem virtuales extrinsecas salvantur, ut: *scientia simplicis intelligentiæ non est de absolute futuris: scientia visionis est de absolute futuris. Omnes homines salvantur, quas DEVS voluntate consequente vult salvos fieri: non omnes homines salvantur, quos DEVS voluntate antecedente vult salvos fieri, &c.* Quò pertinent illa quoque contradictoria: *Materia prima participat à DEO rationem entis, non rationem actus. Gratia sanctificans est participatio divine nature, non divine intellectio, &c.* Hæc enim omnia dicuntur de divinis solummodò propter connotationem ad res & effectus creatos, in quibus divina perfectio diminutè participatur: ipsa verò distinctio, cum ex

parte distinctorum essentialiter limitationem involuat, intrinsecum in DEO fundamentum non habet.

Inferes tertio. Distinctionem virtuales, quam inter attributa, divini quæ essentialiter fluitimus, rectè appellari realem intrinsecam, non tamen actuales, vel formalem. Realis intrinseca est, quia ponitur in intima virtute & perfectione objecti, quam consequitur æquipollentia cum pluribus ut plura sunt; non est autem actualis, vel formalis, quia ly *formale* absolute prolatur formalizat, & ly *actuale* actualizat distinctionem, ut advertit Cacheran. c. 3. §. 5. nostra autem virtualis distinctio, non significat extrema actu & formaliter distincta, cum per ly *virtuale* seu terminum alienantem, extrahatur à ratione verè distinctionis, eique propter includam simplicissimam identitatem opponatur. Quodsi velis ly *actuale* non cadere supra distinctionem, sed supra rem vel existentiam rei virtute distinctæ, ut etiam ly *formale* cadere supra formalitates, non supra distinctionem, item movebis de nomine, & in re quidem nobiscum senties, (quis enim dubitat, infinitam DEI perfectionem actu & formaliter esse in DEO?) aberrabis autem à communi modo loquendi.

Inferes quartò. DEUM & Beatos per visionem²¹ beatificam (1.) cognoscere distinctionem virtuales divinarum perfectionum: (2.) illas tamen in hac visione actu nequaquam distingui: (3.) neque de ipsis contradictoria affirmari. Ratio primi est: quia DEUS & Beati vident DEUM, *sicuti est*, adeoque quidquid realiter intrinsece est in DEO; sed distinctio virtualis realiter intrinsece est in DEO, ergo. Extra visionem tamen Beati actu hæc prædicata distinguunt, prout docet S. D. in 1. dist. 2. q. 1. a. 3. dicens: *quod intellectus videns DEVM, unum nomen potest imponere DEO, quod non significat sapientiam, & bonitatem, aut aliquid hujusmodi, sed significata omnium istorum includeret, sed si videns DEVM mediante conceptione suâ (hoc est extra Verbum) imponeret nomen DEO, necessario deberet imponere plura nomina sapientia, bonitatis, &c. ac proinde, ut advertit S. Chryl. à S. Doct. cit. alii cum Scraphinis DEUM laudant ut Sanctum, alii ut Justum, alii ut misericordem, &c.* Ratio tertii est, quòd actus formalis contradictionis supponat prius factam extremorum divisionem per intellectum: sed ista non datur in visione secundum dicta. ergò.

ARTICULUS V.

An & quomodo essentia in attributis ac relationibus, & relationes ac attributum in essentiam in se ipsis includantur?

SUMMARI A.

1. *Includuntur in se formaliter.*
2. *Alias essent in privativa potentia ad se invicem.*
3. *Non datur inter illa distinctio excludentis & exclusi.*
4. *Præviè ad distinctionem qualis requiratur precisio intellectus?*
5. *Essentia & attributa de se prædicantur in abstracto & formaliter.*
6. *Autoritates objecta exponuntur.*

7. *Alia*